

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA DLA KLASY 8

LEKTURA I INNE TEKSTY KULTURY, NAUKA O JĘZYKU	WYMAGANIA EDUKACYJNE				
	KONIECZNE [DOPUSZCZAJĄCY]	PODSTAWOWE [DOSTATECZNY]	ROZSZERZONE [DOBRY]	DOPEŁNIAJĄCE [BARDZO DOBRY]	PONADPROGRAMOWE [CELUJĄCY]
UCZEŃ:					
Zbigniew Herbert <i>Książka</i>	łączy tytuł z Biblią, wskazuje wersy, na podstawie których można dokonać takiego zestawienia; podaje podstawowe informacje o osobie mówiącej w wierszu	rozpoznaje uosobienie jako sposób przedstawienia Biblii, cytuje odpowiednie fragmenty; przedstawia osobę mówiącą w wierszu	wyjaśnia, jaką funkcję pełni personifikacja jako środek poetycki, przedstawiający Biblię; charakteryzuje styl wypowiedzi osoby mówiącej w wierszu	wskazuje metafory występujące w wierszu, wyjaśnia ich znaczenie; podaje przykłady znanych mu nawiązań do Biblii	samodzielnie analizuje i interpretuje utwór; wyjaśnia znaczenie Biblii dla kultury europejskiej
Cudzymi słowami. O sztuce cytowania	rozpoznaje w tekście cytaty	stosuje zasady interpunkcyjne obowiązujące przy cytowaniu	przywołuje cytaty w wypowiedzi ustnej i pisemnej	poprawnie wprowadza cytaty do własnej wypowiedzi	zastosowane w swojej wypowiedzi cytaty opatruje przypisami
Biblijne dziedzictwo – infografika	wymienia imiona wybranych bohaterów biblijnych Starego i	podaje podstawowe informacje na temat bohaterów biblijnych	przywołuje poznane wcześniej podstawowe informacje o Biblii	samodzielnie poszukuje innych nawiązań biblijnych w	porównuje nawiązania biblijne z pierwowzorem

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

	Nowego Testamentu	wskazanych w infografice	wymienia nawiązania biblijne wskazane w infografice	kulturze omawia rolę Biblii jako tekstu kultury	określa sposób przekształcenia pierwowzoru i cel nawiązania
Isabel Allende <i>Dwa słowa</i> (fragment)	opowiada o swoich wrażeniach po przeczytaniu utworu; przedstawia bohaterów opowiadania	układa pytania dotyczące treści opowiadania; wyjaśnia, na czym polegały niezwykle umiejętności głównej bohaterki	układa pytania dotyczące metaforycznych sensów opowiadania; próbuje sformułować ogólną opinię na jego temat	formułuje wnioski na temat świata przedstawionego w utworze; wskazuje fragmenty poświęcone roli słów, komentuje je	komentuje sposób prezentowania świata w opowiadaniu; na podstawie utworu wyjaśnia, jakie funkcje może pełnić język, podaje przykłady z tekstu
Słownikowe A... B... C... Rodzaje i funkcje słowników	zna podstawowe rodzaje słowników; wyszukuje w słowniku potrzebne hasła	wie, w jakich słownikach szukać potrzebnych podstawowych informacji	zna różne rodzaje słowników; sprawnie i poprawnie odczytuje hasło słownikowe	w swojej pracy korzysta z różnych słowników; rozumie podstawowe skróty zawarte w hasle słownikowym	sprawnie i funkcjonalnie korzysta ze słowników; zna budowę hasła słownikowego
Św. Paweł <i>Hymn o miłości</i> (fragment)	wyodrębnia części kompozycyjne utworu, tytułuje je; wymienia określenia miłości	wymienia wyliczone w tekście cechy miłości; wskazuje w tekście personifikację	wskazuje w tekście określenia miłości, wyjaśnia ich znaczenie; określa styl wypowiedzi poetyckiej, nastrój i ton wiersza	określa postawy człowieka zaprezentowane w tekście, komentuje je; uzasadnia, dlaczego utwór jest hymnem	określa funkcję użytych środków stylistycznych; samodzielnie formułuje wnioski na temat utworu
Henryk Sienkiewicz <i>Quo vadis</i>	wymienia elementy świata przedstawionego powieści; zapisuje plan wydarzeń	stawia pytania dotyczące tekstu; określa tematykę wątków;	rozpoznaje wydarzenia na podstawie cytatów; charakteryzuje	przedstawia losy bohaterów, uzupełnia wypowiedź cytatami z tekstu;	charakteryzuje Chilona jako bohatera tragicznego; w interpretacji

	wybranego wątku; • przedstawia głównych bohaterów; • zna cechy gatunkowe powieści historycznej; • wskazuje w powieści cechy utworu epickiego	• opowiada zdarzenia; • charakteryzuje głównych bohaterów; • cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; • wypowiada się na temat utworu, wyraża swoje zdanie; • wymienia cechy gatunkowe powieści historycznej	bohaterów, uwzględniając ich przemianę; • uzasadnia swoje zdanie, przedstawiając argumenty; • uzasadnia, że utwór to powieść historyczna	• ocenia działania bohaterów; • omawia problematykę utworu; • wypowiada się na temat wartości; • wyciąga wnioski; • opisuje walory utworu	przywołuje konteksty historyczne i kulturowe oraz biograficzne; • odczytuje ironię
Norman Davies Europa (fragment)	• na podstawie tekstu odtwarza informacje o mitologicznej Europie, przedstawia ją	• odtwarza treść mitu o porwaniu Europy	• wyjaśnia pochodzenie nazwy <i>Europa</i>	• na podstawie tekstu wyjaśnia symboliczne znaczenie mitu o porwaniu Europy	• sytuuje mit w kontekście kulturowym
Rozmowy na koniec wieku 3 (fragment). Z prof. Januszem Tazbirem o Europie rozmawiają Katarzyna Janowska i Piotr Mucharski	• określa główny temat rozmowy; • na podstawie wzoru pisze notatkę encyklopedyczną	• wymienia przywołanych w rozmowie polskich pisarzy, wskazuje zagadnienia, które poruszali; • tworzy notatkę encyklopedyczną	• odróżnia fakty od opinii, podaje ich przykłady z tekstu; • samodzielnie tworzy notatkę encyklopedyczną, zachowuje zwięzłość i spójność tekstu	• nazywa wartości wspólne dla Europejczyków, przyporządkowuje je do odpowiednich kręgów kulturowych; • tworzy notatkę encyklopedyczną, hierarchizuje w niej informacje, zachowuje zwięzłość i spójność tekstu	• bierze udział w dyskusji na temat kulturowego dziedzictwa Europy, przedstawia argumenty i kontrargumenty
Zacytować czy	• odróżnia mowę	• przekształca poprawnie	• przekształca	• poprawnie stosuje w	• wykorzystuje

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

zrelacjonować? Mowa niezależna i mowa zależna	niezależną od mowy zależnej; • zapisuje poprawnie graficznie mowę niezależną	mowę niezależną w mowę zależną	poprawnie mowę zależną w mowę niezależną i odwrotnie, przestrzega zasad zapisu	wypowiedziach mowę zależną i mowę niezależną	funkcjonalnie mowę zależną i mowę niezależną dla osiągnięcia w wypowiedzi pożądanego efektu
Mitologiczne inspiracje – infografika	• wymienia bohaterów mitologicznych przywołanych w infografice	• podaje podstawowe informacje na temat wskazanych bohaterów mitologicznych	• przywołuje poznane wcześniej podstawowe informacje o mitologii; • wymienia nawiązania mitologiczne wskazane w infografice	• samodzielnie poszukuje innych nawiązań mitologicznych w kulturze; • omawia rolę mitologii jako tekstu kultury	• porównuje różne rodzaje dzieł sztuki, posługuje się odpowiednią terminologią; • omawia nawiązania mitologiczne we współczesnej kulturze popularnej
Piotr Zwierzchowski Herkules brat Supermana (fragment)	• wskazuje tematykę tekstu; • przedstawia bohaterów	• porównuje Herkulesa i Supermana; • wskazuje cechy tekstu popularnonaukowego	• odtwarza plan kompozycyjny tekstu; • na podstawie tekstu formułuje zasady sporządzania opisu bibliograficznego	• wyjaśnia, co to jest „mitologia popkultury”; • sporządza opis bibliograficzny, korzystając z wzoru	• omawia nawiązania pomiędzy tekstami kultury przywołanymi w tekście; • samodzielnie tworzy bibliografię do swoich prac, umiejętnie ją zapisuje
Nec Hercules contra plures, czyli siła złego na jednego. Frazeologizmy	• objaśnia znaczenia frazeologizmów pochodzących z mitologii; • w podanych przykładach wskazuje poprawne związki frazeologiczne, układa z nimi zdania	• korzystając z odpowiedniego słownika, wyjaśnia znaczenie podanych frazeologizmów; • poprawia błędy w podanych przykładach związków frazeologicznych	• podaje przykłady sytuacji, w których można użyć wskazanych frazeologizmów; • rozpoznaje i poprawia błędy frazeologiczne	• wyjaśnia, w jakim celu używamy frazeologizmów w wypowiedziach, jakie efekty może przynieść ich wykorzystanie	• stosuje celowo w wypowiedziach poprawne związki frazeologiczne

Agatha Christie Dwanaście prac Herkulesa	• krótko przedstawia głównego bohatera; • opowiada o przyczynach, przebiegu i rezultatach wybranego śledztwa	• charakteryzuje bohatera, przywołując opinie innych na jego temat; • ocenia, które z zadań Herkulesa Poirota było najciekawsze, uzasadnia swoją opinię	• na podstawie wybranego wydarzenia przedstawia tok myślenia bohatera; • przedstawia i omawia związek rozwiązywanych przez detektywa spraw z mitologiczną opowieścią o Heraklesie	• przedstawia Herkulesa Poirota jako określony typ postaci, obecny w literaturze popularnej; • przedstawia cechy powieści detektywistycznej, tworzy instrukcję, jak napisać dobry utwór tego rodzaju	• wymienia inne teksty kultury (utwory literackie, filmy) o charakterze zbliżonym do utworów A. Christie; • ocenia, na czym polega fenomen pisarki
Opowieści Okrągłego Stołu (fragment)	• opowiada wybrane wydarzenie, • wymienia rycerskie atrybuty, • przedstawia podstawowe zasady rycerskiego postępowania w formie kodeksu	• opowiada o zwyczajach rycerskich, • wyjaśnia, co oznaczały rycerskie atrybuty, • hierarchizuje zasady rycerskiego postępowania w formie kodeksu	• wyjaśnia, czym był i co symbolizuje okrągły stół, • przedstawia rycerskie powinności, • redaguje kodeks rycerskiego postępowania, zachowuje jednorodną formę czasowników	• wyjaśnia, czym był i co symbolizuje Święty Graal, • nazywa główne cechy rycerza, wymienia najważniejsze dla niego wartości, • redaguje kodeks rycerskiego postępowania, proponuje graficzny układ zapisu	• w interpretacji utworu swobodnie odwołuje się do kontekstów historycznych i kulturowych; • omawia obecność kodeksu rycerskiego we współczesnym świecie
Dotrzymujemy obietnicy. Zdradzamy sekrety	• rozpoznaje synonimy, antonimy i homonimy; • podaje przykłady synonimów i antonimów	• stosuje synonimy i antonimy w zadaniach i tekstach własnych	• rozumie znaczenie homonimów; • wzbogaca swoje słownictwo	• używa w swoich wypowiedziach bogatego słownictwa; • w sposób	• wykorzystuje homonimy dla osiągnięcia efektu artystycznego

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

słów. Synonimy, antonimy, homonimy				funkcjonalny i celowy stosuje synonimy	
Henryk Sienkiewicz – infografika	wie, kim był Henryk Sienkiewicz; wymienia główne dzieła pisarza	na podstawie infografiki notuje najważniejsze informacje dotyczące pisarza i jego twórczości	omawia problematykę powieści historycznych Henryka Sienkiewicza	przywołuje kontekst biograficzny i historyczny utworów Henryka Sienkiewicza	przygotowuje pytania do konkursu poświęconego życiu i twórczości Henryka Sienkiewicza
Henryk Sienkiewicz <i>Krzyżacy</i> (fragment)	odtwarza przebieg bitwy pod Grunwaldem; w opisie wyszukuje podane środki stylistyczne	wymienia bohaterów, wskazuje kim chciałby być w czasie rekonstrukcji; w opisie bitwy wskazuje i nazywa środki stylistyczne, stara się określić ich funkcję	uzasadnia swoje zdanie; opisuje narratora, cytuje odpowiednie fragmenty utworu; określa funkcję środków stylistycznych użytych w opisie bitwy	przygotowuje scenariusz; analizuje i interpretuje opis bitwy pod Grunwaldem; wybiera z tekstu skrzydlate słowa	przygotowuje scenopis fragmentu bitwy; realizuje film na podstawie własnego pomysłu
Jan Matejko <i>Bitwa pod Grunwaldem</i>	wymienia elementy warstwy przedstawieniowej obrazu, łączy je z tematem dzieła	prezentuje malarskie sposoby przedstawienia wybranych postaci obrazu	omawia wykorzystane przez artystę środki języka malarskiego, wyjaśnia ich funkcję	wskazuje i komentuje przyczyny i efekty sposobu kreowania przez artystę malarskiej wizji historycznego wydarzenia	wyjaśnia symboliczne znaczenie elementów obrazu; interpretuje dzieło malarskie
Drzewiej bywało... Archaizmy i archaizacja	rozpoznaje w tekście archaizmy	rozpoznaje w tekście archaizmy, próbuje określić ich typy	wyjaśnia, czym są archaizmy, rozróżnia ich typy, wskazuje przykłady w tekście	wyjaśnia, na czym polega archaizacja, jakim celom służy	stara się celowo stosować archaizację w swoich tekstach

Andrzej Sapkowski <i>Granica możliwości</i> (fragment)	• prezentuje główne elementy świata przedstawionego w utworze; • wyjaśnia, jaki był cel wyprawy opisanej w utworze	• wymienia uczestników wyprawy, przedstawia ich; • określa motyw, które skłoniły bohaterów do udziału w ekspedycji; • analizuje język, którym posługuje się wybrana postać z utworu; • rozpoznaje inwersję	• określa relacje łączące bohaterów utworu; • ocenia pobudki, którymi kierowali się poszczególni bohaterowie biorący udział w wyprawie; • rozpoznaje stylizację w utworze, nazywa jej rodzaje	• wyjaśnia, dlaczego opowiadanie należy do utworów fantastyki; • przedstawia i komentuje postawy życiowe, reprezentowane przez bohaterów, • wyjaśnia, co to jest gwara środowiskowa	• wyjaśnia rodzaj i cel nawiązania przez autora do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych
Składniowe łamigłówki. Wypowiedzenia wielokrotnie złożone	• rozpoznaje i tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone	• przekształca podane zdania pojedyncze w wypowiedzenia wielokrotnie złożone	• rozpoznaje i tworzy różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych	• świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych	• dokonuje analizy składniowej wypowiedzeń wielokrotnie złożonych
Jan Twardowski <i>Trochę plotek o świętych</i>	• wprowadza do tekstu wiersza znaki interpunkcyjne, odczytuje zgodnie z nimi głośno tekst	• wymienia niektóre określenia prezentujące bohaterów wiersza, próbuje wyjaśnić ich znaczenie	• wskazuje przykłady kolokwializmów i paradoksów; wyjaśnia, jakie znaczenia zostały dzięki nim wyeksponowane	• omawia poetyckie sposoby przedstawiania bohaterów, wyjaśnia wynikające z nich znaczenia	• samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji utworu

Wiktory Hugo <i>Katedra Marii Panny w Paryżu</i> (fragment)	• na podstawie tekstu wyjaśnia, jakie funkcje pełniła tytułowa katedra w czasach średniowiecza; • odtwarza przebieg zdarzeń	• na podstawie tekstu wymienia elementy fasady katedry; • prezentuje bohaterów tekstu, opisuje ich przeżycia	• z punktu widzenia paryskiego przewodnika opisuje fasadę katedry, • wskazuje wspólne cechy gotyckich świątyń i wielkich dzieł literackich	• wyjaśnia, jakie symboliczne funkcje pełniły poszczególne elementy architektoniczne katedry; • porównuje literacki opis katedry z podanymi dziełami malarskimi	• na podstawie katedry gotyckiej wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>tekst kultury</i>
Kropka, kreska, kropka, czyli interpunkcyjne SOS. Interpunkcja w wypowiedzeniach	• zna najczęściej stosowane znaki interpunkcyjne, stara się je stosować w praktyce	• zna wymienione w podręczniku znaki interpunkcyjne, stara się je stosować w praktyce	• stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne zgodnie z regułami składniowymi	• stosuje poprawnie wszystkie znaki interpunkcyjne ze świadomością funkcji, które pełnią	• stosuje znaki interpunkcyjne w celu osiągnięcia efektu artystycznego
Miron Białoszewski <i>Fioletowy gotyk</i>	• wyodrębnia w tekście wiersza obrazy poetyckie; • na podstawie wzoru pisze podanie	• korzystając z podanych propozycji, wyjaśnia znaczenie niektórych metafor tworzących obrazy poetyckie; • pisze podanie	• próbuje samodzielnie wyjaśnić znaczenia wynikające z metaforyki utworu; • pisze podanie, stosuje właściwy układ graficzny zapisu	• dostrzega różne perspektywy, z których patrzy osoba mówiąca, wyjaśnia znaczenie tego zabiegu; • pisze podanie, przestrzega wszystkich wyznaczników tej formy wypowiedzi	• twórczo interpretuje fragmenty utworu; • samodzielnie pisze podanie, używając rzeczowych i celowych argumentów
Irving Stone <i>Udręka i ekstaza</i> (fragment)	• wymienia etapy pracy nad posągiem; • wskazuje nawiązania do biblijnej opowieści;	• na podstawie tekstu opisuje sposób pracy Michała Anioła; • wyjaśnia, dlaczego	• na podstawie tekstu przedstawia przeżycia twórcy w czasie rzeźbienia;	• relacjonuje i komentuje przebieg procesu twórczego przedstawionego w	• w interpretacji odwołuje się do kontekstów historycznych,

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

	opisuje rzeźbę	biblijny Dawid stał się postacią przedstawioną przez artystę	omawia wzorce, do których odwoływał się w swej pracy Michał Anioł	tekście; na podstawie tekstu wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega niezwykłość <i>Dawida</i>	kulturowych, filozoficznych; przedstawia swoją ocenę twórcy
Od mecenasa do sponsora. Zapożyczenia w języku polskim	rozpoznaje wyraźne zapożyczenia w tekście; wie, w jakim słowniku szukać informacji na ich temat	zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi, korzysta z odpowiedniego słownika	rozpoznaje rodzaje zapożyczeń; stosuje je poprawnie w wypowiedziach	świadomie i celowo stosuje zapożyczenia, zna i stosuje zasady ich używania	przedstawia zasady używania zapożyczeń w języku polskim, ocenia ich wpływ na zmiany w języku
Jan Kochanowski <i>Fraszki: Do gór i lasów, O żywocie ludzkim</i>	korzystając z przypisów, przekłada teksty na język współczesny; określa osobę mówiącą w utworach	określa tematykę fraszek; cytuje fragmenty utworu odwołujące się do biografii poety; wskazuje, że czytane utwory to fraszki	odtwarza sposób myślenia i wartościowania zawarty w utworach; wyszukuje podane środki językowe i stara się określić ich funkcję; wymienia cechy gatunkowe fraszki	określa rodzaj liryki, jaki reprezentują utwory; wyjaśnia funkcję użytych w utworach środków językowych interpretuje fraszki	samodzielnie interpretuje utwory; wyjaśnia znaczenie motywu <i>theatrum mundi</i> i wskazuje jego związki z utworami J. Kochanowskiego
Jan Kochanowski <i>Pieśń IX [Nie porzucaj nadzieje...]</i>	przedstawia własnymi słowami fragmenty tekstu; cytuje urywki dotyczące zmienności losu	parafrazuje tekst pieśni; wyszukuje w słowniku przykłady związków frazeologicznych ze słowem <i>fortuna</i> rozpoznaje utwór jako pieśń	wyjaśnia związek bogini Fortuny z treścią wiersza; formułuje rady dla współczesnego człowieka wynikające z utworu; podaje gatunkowe cechy pieśni	charakteryzuje osobę mówiącą w utworze; wyjaśnia przesłanie tekstu;	wyjaśnia główne założenia stoicyzmu i epikureizmu; wykorzystuje w interpretacji utworu kontekst filozoficzny

Jan Kochanowski <i>Pieśń XXV [Czego chcesz od nas, Panie...]</i>	• wyjaśnia, kto jest adresatem wypowiedzi lirycznej, potwierdza swoją odpowiedź cytatai; • wymienia, za co dziękuje osoba mówiąca; • formułuje proste podziękowanie oraz tekst o charakterze argumentacyjnym	• charakteryzuje osobę mówiącą w utworze; • wyjaśnia funkcję pytań retorycznych; • pisze podziękowanie; • tworzy tekst argumentacyjny, korzystając z wzoru	• opisuje emocje osoby mówiącej; • wskazuje środki poetyckie i określa ich funkcję; • rozpoznaje tekst jako hymn; • pisze tekst argumentacyjny, wykorzystując środki retoryczne	• przedstawia obraz Boga ukazany w utworze; • opisuje środki rytmizujące tekst; • wskazuje w utworze cechy hymnu; • pisze tekst argumentacyjny, funkcjonalnie wykorzystując środki retoryczne	• wyjaśnia główne założenia światopoglądu renesansowego; • przedstawia swoją opinię na temat uniwersalnego przesłania utworu; • samodzielnie pisze tekst argumentacyjny, funkcjonalnie wykorzystując różne rodzaje argumentów
Jan Paweł II <i>Przekroczyć próg nadziei (fragment)</i>	• określa temat tekstu; • z pomocą nauczyciela pisze plan tekstu; • wskazuje tezę; • zapoznaje się z różnymi rodzajami rozprawek	• nazywa wartości wspomniane w tekście; • odtwarza plan tekstu; • wskazuje fragment zawierający wniosek; • zauważa różnice w podanych typach rozprawek	• wyraża swoje zdanie na temat godności; • wymienia argumenty i przykłady przywołane w tekście dla uzasadnienia tezy; • pisze rozprawkę, wybierając jeden z omówionych typów	• bierze udział w dyskusji na temat godności; • odtwarza konstrukcję tekstu; • analizuje fragment zawierający polemikę; • samodzielnie pisze rozprawkę w jednym z typów	• proponuje atrybut godności; • prowadzi polemikę; • dobiera typ rozprawki do zobrazowania swojego toku myślenia
Stanisław Barańczak <i>Południe</i>	• formułuje pytania do tekstu; • dostrzega niezwykłość graficznego zapisu tekstu, próbuje wyjaśnić jego związek z tematyką wiersza	• z podanych propozycji hipotez interpretacyjnych wybiera tę, którą uważa za najtrafniejszą; • wyjaśnia związek graficznego zapisu tekstu z tytułem i tematyką utworu	• próbuje samodzielnie sformułować hipotezę interpretacyjną dotyczącą znaczeń tekstu; • z podanych propozycji wybiera znaczenia metafor	• przedstawia własną propozycję interpretacji utworu; • wyjaśnia znaczenie metafor występujących w utworze	• wskazuje związki wiersza z epoką baroku

			występujących w wierszu		
W kręgu polskiego oświecenia – infografika	wymienia główne instytucje polskiego oświecenia; rozpoznaje Ignacego Krasickiego jako przedstawiciela oświecenia i autora bajek	podaje cechy charakterystyczne polskiego oświecenia; przypomina cechy gatunkowe bajki	wskazuje najważniejsze wydarzenia z historii Polski przypadające na epokę oświecenia; wymienia tytuły bajek I. Krasickiego, wskazuje w nich alegorie i morał	przedstawia założenia ideowe epoki oświecenia; wskazuje w wybranych bajkach I. Krasickiego cechy gatunkowe tych utworów	samodzielnie poszukuje informacji o innych uczestnikach obiadów czwartkowych ukazanych na fotografiach
Zofia Kossak <i>Obiad czwartkowy</i>	odtwarza podstawowe informacje o obiadach czwartkowych (miejsce, czas, cel, uczestnicy)	wymienia wszystkich uczestników obiadów czwartkowych, przedstawia ich	zbiera i przedstawia dodatkowe informacje o uczestnikach obiadów czwartkowych i przebiegu ich spotkań	wyjaśnia, na czym polegała ważna dla polskiej kultury rola obiadów czwartkowych	twórczo wykorzystuje zdobytą wiedzę do przygotowania „szkolnego obiadu czwartkowego”
Na pomoc Matejce i Moniuszce, czyli stąpanie po kruchym lodzie... O odmianie nazwisk	zna podstawowe reguły odmiany nazwisk, stara się je stosować w praktyce	stara się poprawnie odmieniać nazwiska	zna reguły odmiany nazwisk, stosuje je w praktyce	poprawnie odmienia wszystkie typy nazwisk	bada etymologię wybranych nazwisk
Ignacy Krasicki <i>Żona modna</i>	czyta i rozumie tekst, korzystając z przypisów; wyodrębnia zdarzenia; wie, że <i>Żona modna</i> to satyra	określa narratora; wskazuje fragmenty zawierające wyolbrzymienia, określa funkcję takiego zabiegu; wymienia główne cechy satyry	charakteryzuje głównych bohaterów; wymienia zjawiska i cechy poddane w tekście krytyce; wskazuje środki językowe wykorzystywane w	wskazuje ironię; wyjaśnia znaczenie puenty wskazuje cechy satyry w utworze I. Krasickiego	pisze parodię satyry I. Krasickiego; nagrywa utwór w formie audiobooka

Adam Mickiewicz Świtez (fragment)	• odtwarza główne wydarzenia utworu; • wymienia bohaterów utworu, dzieli je na postaci fantastyczne i realistyczne; • przypomina główne cechy ballady	• porządkuje wydarzenia przedstawione w utworze, dzieli je na fantastyczne i realistyczne; • określa postawy bohaterów przedstawionych w retrospekcji z punktu widzenia dobra i zła; • wskazuje cechy ballady w utworze; • dostrzega różnorodność zastosowanych środków poetyckich	satyrze • rozróżnia dwa plany czasowe w utworze, przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • określa postawy bohaterów i narratora wobec rzeczywistości; • wskazuje w utworze cechy różnych rodzajów literackich; • omawia funkcję zastosowanych środków poetyckich	• wie, czym jest retrospekcja; wyjaśnia, czemu służy w toku narracji i jakie skutki wywołuje; • komentuje, w jaki sposób ukazany został problem winy i kary w utworze; • przedstawia balladę jako gatunek literacki	• wskazuje w balladzie cechy romantycznego światopoglądu; • pisze scenariusz programu dotyczącego zjawisk nadnaturalnych
Gdziekolwiek będziesz... Nazwy miejscowe i ich odmiana	• rozpoznaje nazwy miejscowe; • stosuje poprawną odmianę popularnych i często używanych nazw miejscowych	• stara się stosować poprawną odmianę nazw miejscowych	• poprawnie odmienia nazwy miejscowe; • rozpoznaje rodzaje nazw miejscowych	• zna reguły odmiany nazw miejscowych, poprawnie stosuje je w praktyce	• świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady odmiany nazw miejscowych
Adam Mickiewicz Do M***	• określa, kim może być osoba mówiąca i adresat utworu, przywołuje odpowiednie fragmenty tekstu; • dostrzega rytmiczność utworu, próbuje ustalić, z czego ona wynika	• nazywa relacje łączące osobę mówiącą i adresata, popiera swe ustalenia przykładami z tekstu; • omawia układ rymów, budowę strof, wskazuje te elementy jako sposób rytmizacji utworu	• określa sytuację liryczną, wyodrębnia zdarzenia i sytuacje, o których mówi podmiot liryczny; • wymienia wszystkie sposoby rytmizacji tekstu	• omawia stan psychiczny osoby mówiącej, nazywa jej uczucia; • omawia sposoby rytmizacji tekstu; wyjaśnia, jak wpływa ona na nastrój i	• łączy tekst z biografią poety, podaje argumenty; • proponuje motyw muzyczny pasujący do rytmu tekstu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

				przedstawiane emocje	
Adam Mickiewicz <i>Stępy akermarskie</i>	opisuje sytuację liryczną i osobę mówiącą w wierszu; nazywa przeżycia podmiotu lirycznego; wie, jak zbudowany jest sonet; dokonyuje głosowej prezentacji utworu	wskazuje w opisach epitety i porównania, określa ich funkcję; opisuje sytuację podmiotu lirycznego; wskazuje najważniejsze cechy sonetu; recytuje utwór	określa funkcję hiperboli; analizuje środki fonetyczne; wyjaśnia, co to jest sonet; recytuje utwór, starając się oddać emocje osoby mówiącej w wierszu	opisuje zastosowaną w wierszu gradację oraz jej wpływ na sytuację bohatera; wyjaśnia znaczenie motywu <i>homo viator</i> oraz łączy go z tekstem; wskazuje cechy sonetu w utworze; recytuje wiersz, stosując różnorodne środki wyrazu	samodzielnie analizuje i interpretuje utwór; podaje przykłady synestezji; czyta inne sonety A. Mickiewicza; przedstawia głosową interpretację utworu
Juliusz Słowacki <i>Balladyna</i>	podaje przykłady realistycznych i fantastycznych wydarzeń; przedstawia krótko osoby dramatu; przedstawia tytułową bohaterkę; wie, że utwór jest dramatem	wymienia najważniejsze wydarzenia akcji; wymienia postacie fantastyczne, podaje przykłady ich ingerencji w losy innych bohaterów; nazywa cechy osobowości tytułowej bohaterki; podaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego	szereguje najważniejsze wydarzenia akcji; nazywa najważniejszą cechę każdej postaci; tworzy portret psychologiczny tytułowej bohaterki; wydobywa z tekstu poboczną informację, ustala, czego dotyczą; wskazuje cechy gatunkowe tragedii	wskazuje wydarzenia o największym napięciu dramatycznym, motywuje swój wybór; charakteryzuje wybranego bohatera, wprowadza elementy oceny; uzasadnia, że <i>Balladyna</i> jest tragedią	wyjaśnia pojęcie tragizmu; przygotowuje współczesną wersję dramatu do wystawienia na scenie klasowego teatru
Świat na scenie –	sytuuje na osi czasu rozwój teatru;	podaje główne cechy każdego z przedstawionych	wskazuje rodowód teatru europejskiego	wskazuje różnice między różnymi	przygotowuje scenki obrazujące różnice

infografika	wymienia rodzaje teatru przedstawione w infografice	rodzajów teatru		rodzajami teatru	między rónnymi rodzajami teatru
Juliusz Słowacki <i>Hymn</i>	wybiera fragmenty opisujące przestrzeñ, wydobywa z nich znaczenia dosłowne; ustala, kim może być osoba mówiąca, uzasadnia swą opinię przykładami z tekstu; rozpoznaje refren w utworze	wyodrębnia obrazy poetyckie związane z przestrzenią; wskazuje fragmenty mówiące o przeszłości i przyszłości bohatera lirycznego, komentuje je; analizuje budowę tekstu, wskazuje powtarzające się elementy	analizuje sposób tworzenia obrazów poetyckich związanych z przestrzenią; określa stan psychiczny i emocje bohatera; ustala, czym są spowodowane; omawia kompozycję wewnętrzną i budowę wiersza, łączy je z nastrojem utworu	określa symboliczny charakter przestrzeni, łączy ją z emocjami osoby mówiącej; zna pojęcie liryki osobistej; wyjaśnia, dlaczego utwór należy do tego typu liryki; analizuje budowę i kompozycję wewnętrzną	podsumowuje interpretację; przywołuje kontekst historyczno-biograficzny utworu
Cyprian Norwid <i>Za wstęp (Ogólniki)</i>	własnymi słowami odtwarza treść kolejnych strof; wskazuje, co niezwykłego dostrzega w budowie i zapisie utworu	określa, o jakich etapach życia człowieka mówi wiersz, podaje cytaty z tekstu; omawia warstwę interpunkcyjną utworu, próbuje określić efekty uzyskane za pomocą znaków interpunkcyjnych	wyjaśnia znaczenie metafor przedstawiających etapy życia człowieka; analizuje język poetycki utworu	przedstawia nowatorstwo formy i języka utworu, wyciąga wnioski; formułuje przesłanie utworu	odtwarza poglądy poety na temat roli poezji, wskazuje, które wartości uznaje on za najważniejsze
Odpowiednie dać rzeczy – słowo... Etykieta językowa	dostosowuje wypowiedź do sytuacji i odbiorcy; zachowuje kulturę języka	zna i stosuje podstawowe zasady etykiety językowej; przypomina zasady grzeczności obowiązujące w komunikacji	podaje przykłady form adresatywnych; formułuje rady i wskazówki dotyczące zasad komunikacji w internecie	komentuje zasady ogólne i szczegółowe dotyczące etykiety językowej	samodzielnie formułuje wnioski na temat stosowania zasad grzeczności językowej

		internetowej			
Bolesław Prus <i>Kroniki tygodniowe</i> (fragment)	formułuje temat tekstu; pisze sprawozdanie z wydarzenia, którego był świadkiem lub uczestnikiem	formułuje problemy poruszane w tekście; wskazuje zastosowane środki stylistyczne, określa ich funkcję; pisze sprawozdanie, próbuje stosować funkcjonalny styl wypowiedzi	odtwarza opinie i oceny autora tekstu; nazywa najważniejsze cechy stylu autora, popiera je przykładami; pisze artykuł związany tematycznie ze wskazanymi problemami	wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter publicystyczny; charakteryzuje styl tekstu, zwraca uwagę na jego specyficzne cechy; pisze artykuł poruszający problemy, które uznaje za ważne	wskazuje cechy tekstu jako felietonu; stara się nadać swojemu artykułowi cechy felietonu; opracowuje tekst swojego artykułu na komputerze
Gatunki dziennikarskie	na podstawie informacji wstępnych wylicza najważniejsze zadania tekstów prasowych; przedstawia ostatnio przeczytane teksty prasowe, określa ich tematykę	rozpoznaje podstawowe gatunki prasowe; próbuje ocenić przeczytane ostatnio teksty prasowe	rozdziela gatunki prasowe, zna ich podstawowe cechy, rozpoznaje je w tekstach; wartościuje przeczytane ostatnio teksty prasowe	wskazuje różnice między tekstem literackim a tekstem dziennikarskim; komentuje, ocenia i wartościuje poznawane samodzielnie teksty prasowe	komentuje i ocenia sposoby wpływania na odbiorców stosowane przez dziennikarzy; przygotowuje klasowy newsletter
Zbigniew Herbert <i>Pan Cogito czyta gazetę</i>	przedstawia treść artykułów, które zwróciły uwagę bohatera lirycznego; określa reakcję bohatera na ich treść	wyjaśnia, w jaki sposób bohater czytał artykuły; określa tematykę wiersza	wyjaśnia znaczenie obrazów poetyckich; określa problematykę utworu i wypowiada się na ten temat	formułuje przesłanie utworu; w wypowiedzi używa w sposób celowy cytatów z tekstu	wyjaśnia, kim jest Pan Cogito, podaje etymologię jego imienia i związek z przeczytanym utworem
Odpowiedzialność	zna podstawowe	omawia podstawowe	wyjaśnia, w jakich	ocenia wypowiedzi	przedstawia swoje

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

za słowo. Etyka językowa	zasady etyki wypowiedzi i je stosuje	zasady etyki wypowiedzi	sytuacjach dochodzi do łamania etyki języka	innych (np. w internecie) pod względem zachowania zasad etyki wypowiedzi	refleksje na temat prawdy i kłamstwa w języku; • uzasadnia odpowiedź
Ryszard Kapuściński <i>Jeszcze dzień życia</i> (fragment)	• streszcza poznany fragment reportażu; • wyodrębnia z tekstu fragmenty opisowe; ustala, czego dotyczą; • wymienia podstawowe cechy reportażu jako gatunku	• wskazuje najważniejsze wydarzenia, ustala powiązania przyczynowo-skutkowe między nimi; • we fragmentach opisowych wskazuje i nazywa środki językowe; • wyjaśnia, czym cechuje się reportaż jako gatunek, podaje przykłady utworów tego typu	• na podstawie przedstawionych wydarzeń określa tematykę i problematykę reportażu; • wyodrębnia z tekstu dygresje, ustala, czego dotyczą, jaką pełnią funkcję w tekście; • rozpoznaje cechy stylu publicystycznego	• komentuje, jakie prawdy ogólne i refleksje można sformułować po zapoznaniu się z treścią reportażu; • charakteryzuje styl reportażu R. Kapuścińskiego; • porównuje styl publicystyczny ze stylem naukowym, formułuje wnioski	• rozpoznaje w tekście mowę pozornie zależną, wyjaśnia, czym się charakteryzuje; • podejmuje próby napisania reportażu
Kazimierz Przerwa-Tetmajer <i>O Panu Jezusie i zbójnikach</i> (fragment)	• wymienia bohaterów opowiadania, proponuje zasadę ich podziału; • wyodrębnia wyrazy gwarowe, próbuje je wyjaśnić na podstawie kontekstu	• przedstawia wydarzenia utworu, dzieli je na realistyczne i fantastyczne; • tłumaczy fragmenty zdań, w których występuje stylizacja gwarowa	• wyodrębnia punkt kulminacyjny, określa kompozycję utworu; • rozpoznaje różne sposoby stylizacji gwarowej, podaje ich przykłady z tekstu	• formułuje problematykę utworu, omawia różnice między sprawiedliwością ludzką a boską; • rozumie całość tekstu, tłumaczy go na język literacki, wyjaśnia, na czym polega i czemu służy stylizacja gwarowa	• określa gatunek opowieści; • samodzielnie poszukuje informacji o języku gwarowym swojego regionu

Jak głowa, taka mowa. Gwary i dialekty	rozróżnia język ogólny i gwarowy	wyjaśnia znaczenie najczęściej spotykanych regionalizmów	rozpoznaje cechy języka własnego regionu	wyjaśnia, jakie znaczenie dla kultury narodowej mają regionalne odmiany języka	pisze opowiadanie, próbując zastosować stylizację gwarową
Melchior Wańkowicz <i>Tędy i owędy</i> (fragment)	przedstawia szkolne perypetie bohatera ukazane w tekście; podaje różnice między swoją a dawną szkołą; wie, co to jest życiorys tradycyjny	streszcza tekst zamieszczony w podręczniku; charakteryzuje szkołę, do której uczęszczał bohater; podejmuje próby napisania tradycyjnego życiorysu	określa przyczyny i cel buntu młodzieży szkolnej; nazywa wartości ważne dla bohatera tekstu; pisze tradycyjny życiorys	odczytuje ironię; wyjaśnia cel tworzenia powieści wspomnieniowych; pisze tradycyjny życiorys, stosując obowiązujące zasady	charakteryzuje styl pisarski M. Wańkowicza; wymienia sytuacje, w których współcześnie spotykamy się z tradycyjnym życiorysem
Stefan Żeromski <i>Szyfowe prace</i>	przedstawia koleje losu głównych bohaterów; określa czas akcji i czas fabuły	podaje cechy zbiorowości ukazanej w tekście; wskazuje retrospekcję; opisuje przeżycia bohaterów	charakteryzuje bohatera zbiorowego; omawia wątki; porównuje treść lektury z fragmentem <i>Dzienników S. Żeromskiego</i>	ocenia postawę uczniów; wyjaśnia symboliczne znaczenie tytułu powieści; ocenia filmową adaptację utworu	interpretuje symboliczne znaczenie elementów powieści; poszerza interpretację o kontekst historyczny i kulturowy
Ilu użytkowników, tyle języków. Style funkcjonalne	wymienia rodzaje stylów użytkowych; dostosowuje styl wypowiedzi do realizowanej formy	rozumie pojęcie stylu; rozpoznaje style użytkowe	podaje cechy poszczególnych stylów użytkowych	pisze wypowiedzi w różnych stylach	wymienia cechy dobrego stylu; pracuje nad własnym stylem
Bolesław Leśmian *** [W malinowym	przedstawia sytuację liryczną zaprezentowaną	prezentuje bohaterów lirycznych wiersza;	nazywa przeżycia i emocje bohaterów;	wymienia przedstawione w	samodzielnie analizuje i interpretuje

chruśniaku]	w wierszu; • przytacza określenia dotyczące malin, próbuje określić stworzony w ten sposób nastrój	• wypisuje z tekstu neologizmy, wyjaśnia ich znaczenie	wyjaśnia, co jest ich źródłem; • wyodrębnia z tekstu sformułowania przywołujące kolory, dźwięki, zapachy, wyjaśnia ich rolę w budowaniu atmosfery wiersza	utworze elementy przyrody; ocenia, jaka ranga została przypisana światu natury; • analizuje język poetycki utworu; komentuje sposób kreowania świata	utwór; • wyjaśnia związki malarstwa M. Chagalla z wierszami B. Leśmiana
Bolesław Leśmian Dziewczyna	• odtwarza własnymi słowami historię opowiedzianą w utworze; • prezentuje swoje wrażenia związane z poznany tekstem	• wyodrębnia realistyczne i fantastyczne elementy przedstawionego świata; • wymienia neologizmy, ustala, od jakich wyrazów pochodzą i co oznaczają	• wyjaśnia znaczenia elementów świata przedstawionego w utworze; • określa nastrój utworu; wskazuje i nazywa środki językowe, dzięki którym został on stworzony	• komentuje, jakie postawy wobec świata są zaprezentowane w tekście, określa postawę osoby mówiącej wobec nich; • analizuje język utworu, wskazuje jego specyficzne cechy	• przedstawia swoje refleksje po omówieniu utworu; • wyjaśnia symboliczne znaczenie muru
Maria Pawlikowska-Jasnorzewska Wiersze (wybór)	• określa ogólną tematykę wszystkich wierszy; • wskazuje elementy wypowiedzi pozwalające określić osobę mówiącą; • wskazuje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego	• konkretyzuje temat każdego utworu; • określa osobę mówiącą; • wskazuje i nazywa podstawowe środki języka poetyckiego, określa ich znaczenie dla tekstu	• wskazuje wspólne elementy tematyczne utworów; • nazywa emocje, określa stan uczuciowy osoby mówiącej; • wyodrębnia obrazy poetyckie, omawia sposoby ich kreowania	• łączy tematykę utworów z poezją o tematyce uczuciowej, podaje przykłady innych, podejmujących ją twórców; • opisuje sytuacje liryczne zobrazowane w wierszach, łączy z nimi stany uczuciowe osoby mówiącej; • dostrzega puenty, komentuje ich rolę w	• określa ogólnie cechy poezji M. Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej; • pisze i przedstawia monodram inspirowany jej twórczością

				budowaniu znaczeń całości	
Magdalena Samozwaniec <i>Maria i Magdalena</i> (fragment)	wymienia uczestników spotkania, przedstawia ich; na podstawie wzoru pisze CV	przedstawia twórców biorących udział w spotkaniu, gromadzi o nich dodatkowe informacje; pisze samodzielnie CV	przedstawia realia życia literackiego zaprezentowane w utworze; pisze CV, zachowuje formę graficzną tej formy wypowiedzi	odczytuje intencje wypowiedzi bohaterów; pisze CV, realizuje wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	na podstawie tekstu charakteryzuje klimat epoki dwudziestolecia międzywojennego
Umberto Eco <i>Zapiski na pudełku od zapalek</i>	formułuje główny problem poruszony w tekście; wyjaśnia cel tekstu i intencje autora	wyjaśnia, jaką funkcję pełni książka w życiu człowieka, cytuje odpowiednie fragmenty; podaje argumenty dowodzące subiektywizmu autora	przedstawia swoje stanowisko w sprawie lektur szkolnych, uzasadnia je; wskazuje środki językowe podkreślające dystans autora	wskazuje w tekście cechy gatunkowe felietonu; tworzy plakat promujący czytelnictwo	tworzy notatkę graficzną prezentującą cechy felietonu
Nieszczęścia nie będzie. Pisownia wyrazów z partykułą <i>nie</i>	zna zasady pisowni partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	stara się stosować zasady pisowni wyrazów z partykułą <i>nie</i>	stosuje zasady pisowni wyrazów z partykułą <i>nie</i>	wskazuje wyjątki od obowiązujących reguł	przygotowuje tekst dyktanda sprawdzającego zasady pisowni wyrazów z partykułą <i>nie</i>
Kazimierz Wierzyński <i>Zielono mam w głowie</i>	wymienia wyrazy i ich formy pozwalające wskazać osobę mówiącą w wierszu; podaje przykłady przenośni;	nazywa uczucia i emocje wyrażane przez osobę mówiącą; wskazuje rymy, wiąże ich układ z rytmem wiersza; wskazuje wszystkie przenośnie zastosowane w tekście	próbuję określić, kim może być osoba mówiąca; omawia budowę i układ wersów, wiąże swe spostrzeżenia z rytmem wiersza; wyjaśnia znaczenie wybranej przenośni	określa postawę życiową osoby mówiącej; wskazuje i omawia wszystkie elementy rytmizujące wiersz; interpretuje znaczenia wynikające z metaforyki utworu	samodzielnie analizuje i interpretuje utwór; wymienia „składniki” wiersza

Środki stylistyczne – infografika	zna podstawowe środki stylistyczne, nazywa je	rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne; wskazuje je w tekście	rozpoznaje w tekście środki stylistyczne należące do różnych kategorii; próbuję określić ich funkcję	określa funkcję różnorodnych środków stylistycznych użytych w tekście	funkcjonalnie i twórczo stosuje środki stylistyczne w tekstach własnych
Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i>	odtwarza podstawowe realia okupowanej Warszawy; wymienia główne akcje Małego Sabotażu, opowiada o przebiegu jednej z nich; przedstawia bohaterów utworu, podaje ich imiona, nazwiska, pseudonimy, zainteresowania; według wzoru tworzy notkę biograficzną; odtwarza przebieg akcji pod Arsenalem; według wzoru tworzy opis sytuacji; wyjaśnia, skąd pochodzi tytuł utworu	opowiada o realiach okupowanej Warszawy, przywołuje fragmenty tekstu; wyjaśnia, czym był Mały Sabotaż, porządkuje informacje związane z akcjami małego sabotażu; opowiada o wybranej akcji dywersyjnej opisanej w utworze; ustala, co łączyło głównych bohaterów utworu; tworzy notkę biograficzną; opowiada o przebiegu akcji pod Arsenalem; tworzy opis sytuacji	przedstawia, jak żyli ludzie w okupowanej Warszawie; zbiera wiadomości na temat akcji Małego Sabotażu, uogólnia je; zbiera, porządkuje i uogólnia informacje związane z akcjami dywersyjnymi opisanymi w utworze; porównuje głównych bohaterów utworu, formułuje wnioski; tworzy notkę biograficzną, zwraca uwagę na porządek informacji; relacjonuje przebieg akcji pod Arsenalem; tworzy opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź	przedstawia głównych bohaterów utworu jako reprezentantów „pokolenia Kolumbów”; tworzy notkę biograficzną, selekcjonuje, porządkuje informacje; relacjonuje przebieg akcji pod Arsenalem, przedstawia emocje uczestników; tworzy opis sytuacji, stosuje funkcjonalnie środki językowe, dynamizujące wypowiedź; wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu	przedstawia refleksje związane z dylematami moralnymi, jakie przeżywali bohaterowie biorący udział w akcjach dywersyjnych; wyjaśnia, do jakiego typu literatury można zaliczyć utwór A. Kamińskiego, uzasadnia swą opinię; komentuje, w jaki sposób bohaterowie zrealizowali przesłanie poetyckie Słowackiego
Lepiej zapobiegać. O normie językowej i błędach w	dostosowuje język, którego używa, do sytuacji;	stara się stosować normę wzorcową i użytkową;	poprawnie stosuje normę wzorcową i użytkową;	rozdziela rodzaje błędów językowych; dokonuje	formułuje reguły i normy językowe obowiązujące w

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

wypowiedziach	poprawia błędy wskazane przez nauczyciela	rozumie, na czym polega błąd językowy; poprawia błędy	korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu poprawienia błędów	autokorekty własnego tekstu	poliszczyźnie; formuluje wypowiedzi poprawne pod względem językowym
Krzysztof Kamil Baczyński <i>Elegia o... [chłopcu polskim]</i>	wyodrębnia obrazy poetyckie; ustala, kto może być osobą mówiącą, a kto adresatem utworu	dostrzega i omawia zasadę tworzenia obrazów poetyckich; komentuje relacje łączące osobę mówiącą z adresatem, przywołuje odpowiednie sformułowania z tekstu	dostrzega dwa plany czasowe, wyjaśnia zasadę ich zestawienia; wyjaśnia symboliczne znaczenie tytułu, formuluje uniwersalne przesłanie utworu	wyjaśnia metaforykę utworu; uogólnia refleksje na temat postaw człowieka wobec zła	przedstawia swoje refleksje na temat utworu powiązane z problematyką egzystencjalną
Anna Świrszczyńska <i>Strzelać w oczy człowieka; Jej śmierć ma szesnaście lat</i>	ustala, co łączy bohaterów lirycznych obu wierszy	wyjaśnia, jakie wspólne przeżycia i doświadczenia mieli bohaterowie obu utworów	uogólnia sądy na temat postawy moralnej bohaterów obu wierszy	uogólnia refleksje wynikające ze znaczeń obu tekstów	charakteryzuje styl wypowiedzi poetyckich i określa jego wpływ na odbiorcę
Melchior Wańkowicz <i>Ziele na kraterze (fragment)</i>	wyjaśnia, z jakimi rzeczywistymi wydarzeniami jest związany tekst M. Wańkowicza	na podstawie tekstu wymienia, w jaki sposób wyraża się pamięć o poległych powstańcach	przyporządkowuje symboliczne znaczenia zdarzeniom przedstawionym w tekście	łączy bohaterów utworu z tradycjami walki o niepodległość, dostrzega ciągłość historii i uniwersalizm postaw	ocenia postawy bohaterów; przedstawia wnikliwe refleksje na temat wyborów moralnych młodych ludzi w czasie wojny
Tadeusz Różewicz	odtwarza sytuację liryczną, z którą związana	dostrzega kontrast, wskazuje elementy	dostrzega, że wiersz należy do liryki	określa styl wypowiedzi osoby	sytytuje wiersz w kontekście

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

Warkoczyk	jest wypowiedź osoby mówiącej	kontrastujące ze sobą, wyjaśnia rolę kontrastu w tworzeniu znaczeń	pośredniej, wyjaśnia, jakie ma to znaczenie dla wymowy utworu	mówiącej; wyjaśnia, w jaki sposób wpływa on na wymowę utworu	historycznym i kulturowym
Ida Fink <i>Zabawa w klucz</i>	• wyjaśnia, na czym polega i z czym jest związana sytuacja bohaterów opowiadania; • porządkuje wydarzenia przedstawione w opowiadaniu	• wyjaśnia, kim są bohaterowie opowiadania, z czego wynika ich zachowanie; • wyodrębnia kolejne etapy akcji opowiadania	• wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm tytułowej zabawy; • odtwarza zmiany napięcia akcji, ustala, z czym są związane	• uogólnia refleksje na temat postaw człowieka w sytuacji zagrożenia; • wyjaśnia, w jaki sposób konstrukcja akcji opowiadania podkreśla jego dramatyzm	• przedstawia kontekst dotyczący problematyki Holocaustu; • szuka informacji o innych utworach dotyczących tej tematyki
Czesław Miłosz <i>Który skrzywdziłeś</i>	• wymienia osoby, o których jest mowa w wierszu, charakteryzuje je; • rozpoznaje lirykę pośrednią	• ustala relacje między osobami, o których jest mowa w wierszu; • ustala, kim może być osoba mówiąca, dlaczego nie ujawnia się bezpośrednio	• formułuje przestrogi kierowane do adresata wypowiedzi; • nazywa wartości, po stronie których opowiada się osoba mówiąca	• wyjaśnia, kim dla zbiorowości jest artysta, na czym polega jego misja; • wyjaśnia, jak artysta wypełnia swoją misję	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, odwołując się do kontekstu historycznego
Deklaracja praw człowieka (fragment)	• wymienia podstawowe prawa człowieka zapisane w <i>Deklaracji...</i>	• wypisuje z fragmentu <i>Deklaracji...</i> słowa, które uznaje za najważniejsze; • wskazuje cel stworzenia dokumentu	• nazywa wartości, o których mówi fragment <i>Deklaracji...</i>; • wypowiada się na temat praw człowieka	• bierze udział w dyskusji na temat przestrzegania praw człowieka w dzisiejszym świecie; • określa cechy języka, jakim został napisany dokument	• wyjaśnia, czym jest preambuła, wskazuje jej funkcję; • porównuje styl tekstu poetyckiego i styl dokumentu, ocenia ich wpływ na odbiorcę
Wisława Szymborska <i>Koniec i</i>	• wypisuje z tekstu sformułowania wiążące	• wymienia czynności wykonywane przez ludzi	• komentuje tytuł utworu, zestawia go z	• przedstawia i komentuje stosunek	• przedstawia własną interpretację utworu;

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

początek	się z wojną; wyodrębnia obrazy poetyckie	po wojnie, uogólnia je; wskazuje frazeologizmy, wyjaśnia ich rolę w tekście	treścią wypowiedzi poetyckiej; dostrzega ironię w wypowiedzi; ustala, czego dotyczy	ludzi do minionych wydarzeń wojennych; analizuje język wypowiedzi poetyckiej	określa funkcję środków poetyckich
Gatunki literackie – infografika	rozdziła podstawowe gatunki należące do epiki, liryki i dramatu	podaje przykłady utworów należących do gatunków wskazanych w infografice	wyjaśnia, na czym polega synkretyzm rodzajowy, wymienia gatunki synkretyczne	wskazuje w utworach literackich ich cechy gatunkowe	rozpoznaje utwory niejednorodne gatunkowo, omawia ich cechy
Wisława Szymborska <i>Utopia</i>	wyjaśnia znaczenie słowa <i>utopia</i>, tworzy z nim poprawne związki wyrazowe; wypisuje z tekstu nazwy własne, ustala, czego dotyczy	podaje przykłady obrazujące, co może być utopią; wyjaśnia sposób tworzenia nazw własnych w utworze	wyjaśnia, o jakiej utopii jest mowa w wierszu; łączy nazwy własne, użyte w tekście, ze sposobem myślenia człowieka	wyjaśnia metaforykę wiersza, wykorzystuje podane znaczenie metafor do sformułowania znaczeń tekstu; odtwarza refleksje osoby mówiącej na temat wartości w życiu człowieka	samodzielnie formułuje przesłanie utworu; szuka informacji o innych tekstach kultury wykorzystujących motyw <i>utopii</i>
Aldous Huxley <i>Nowy wspaniały świat</i> (fragment)	ustala miejsce, czas opisywanych wydarzeń; przedstawia swoje wrażenia związane ze światem opisanym w tekście	porządkuje informacje dotyczące tego, co widzieli studenci w czasie wizyty w ośrodku; ocenia świat opisany w tekście	wyjaśnia, jaki był cel działań prowadzonych w ośrodku; ocenia świat opisany w tekście, przedstawia argumenty	komentuje, jaki jest świat przedstawiony w utworze; wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>antyutopia</i>, uzasadnia, dlaczego można je łączyć z poznanym tekstem	ocenia wizję A. Huxleya z punktu widzenia człowieka żyjącego w XXI w.
Sławomir Mrozek	przedstawia w punktach przebieg	streszcza tekst; wypowiada się na temat	pisze notatkę z odbytej rozmowy;	przygotowuje ofertę pracy w imieniu	przygotowuje zestaw porad dla osób

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

Artysta	spotkania; • próbuje napisać list motywacyjny, korzystając z podanego wzoru	zachowania Koguta; • pisze list motywacyjny, korzystając z wzoru	• komentuje postawę Koguta; • pisze poprawny list motywacyjny	dyrektora cyrku; • pisze list motywacyjny, stosuje zasady obowiązujące w tworzeniu tej formy wypowiedzi	uczestniczących w rozmowie kwalifikacyjnej; • pisze przemyślany i funkcjonalny list motywacyjny
Stanisław Jerzy Lec <i>Myśli nieuczesane</i> (wybór)	• podaje słowa bliskoznaczne do wyrazu <i>aforyzm</i> ; • wie, jaki utwór nazywamy aforyzmem	• wyjaśnia, jak rozumie wybrane przez siebie aforyzmy; • wymienia podstawowe cechy aforyzmów	• odczytuje intencje wybranych aforyzmów	• wyjaśnia znaczenie tytułu zbioru; • objaśnia, na czym polega koncept utworów S.J. Leca	• przygotowuje wyklejanki-kolaże inspirowane aforyzmami S.J. Leca
Stanisław Barańczak <i>Określona epoka</i>	• określa sytuację odtwarzaną przez tekst wiersza; • dostrzega nawiązania do języka przemówień, wskazuje ich przykłady	• ustala, kim może być osoba mówiąca; • wskazuje typowe cechy języka przemówień występujące w tekście wiersza	• podaje charakterystyczne cechy świata opisanego w utworze; • ocenia styl języka wykorzystany w wierszu	• dostrzega uniwersalny charakter prezentowanego świata; • komentuje, w jaki sposób poeta uwidacznia w utworze swoją postawę	• przedstawia własne refleksje na temat wiersza; • sytuuje utwór w kontekście historycznym i kulturowym
Małgorzata Hillar <i>My z II połowy XX wieku</i>	• ustala, w czym imieniu wypowiada się osoba mówiąca; • wyjaśnia pojęcie <i>pokolenie</i>	• wymienia osiągnięcia przywoływane przez osobę mówiącą; • podaje znane mu przykłady różnych pokoleń, przypomina ich wspólne doświadczenia	• dostrzega kontrast, wyjaśnia, czego dotyczy; • próbuje scharakteryzować pokolenie, do którego należy	• wyjaśnia, na jakie problemy zwraca uwagę poetycka wypowiedź; • próbuje wskazać wartości ważne dla pokolenia, do którego należy	• komentuje znaczenie przesłania wiersza w świecie współczesnym, wskazuje uniwersalność utworu

Paulo Coelho <i>Alchemik (fragment)</i>	• prezentuje główne składniki świata przedstawionego w utworze; • streszcza opowiadanie starca	• wstępnie analizuje główne składniki świata przedstawionego; • proponuje własne zakończenie historii przedstawionej we fragmencie	• określa sposób kreacji świata przedstawionego; • wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu, ustala jego związek ze znaczeniami tekstu	• nazywa i komentuje sposób kreacji świata przedstawionego; • ustala, jakie prawdy o życiu człowieka zawiera opowiadanie starca	• samodzielnie formułuje przesłanie tekstu
Od słowa do legendy. Treść i zakres wyrazu	• układa definicje podanych wyrazów	• określa treść i zakres podanych wyrazów	• porządkuje ciągi wyrazów według ich treści i zakresu znaczeniowego	• potrafi wyjaśnić, czym różni się treść wyrazu od jego zakresu znaczeniowego	• funkcjonalnie stosuje wiedzę i umiejętności na temat treści i zakresu wyrazów w precyzyjnym wystawianiu się
Barbara Kosmowska <i>Pozłacana rybka</i>	• prezentuje główną bohaterkę; • przedstawia treść wybranych wątków; • bierze udział w rozmowach na temat książki	• określa osobowość głównej bohaterki; • wymienia wątki; • określa narratora; • prezentuje fragmenty szczególnie poruszające; • opisuje uczucia bohaterów	• przytacza oceny innych na temat głównej bohaterki; • prezentuje świat przedstawiony utworu; • wyjaśnia metafory zawarte w tekście; • przedstawia swoją opinię na temat bohaterów tekstu	• ocenia postawę głównej bohaterki; • wypowiada się na temat problemów poruszonych w utworze; • wskazuje przykłady zabaw językowych	• wskazuje problemy poruszone w tekście; • wymienia utwory literackie i filmy, do których nawiązała autorka powieści, określa sposób i cel nawiązania
Epoki literackie – infografika	• podaje nazwy epok literackich	• wymienia nazwy epok literackich w kolejności chronologicznej	• sytuuje w czasie poszczególne epoki literackie	• wymienia głównych przedstawicieli każdej epoki literackiej	• wskazuje cechy epok literackich, zwracając uwagę na pokrewieństwo i przeciwstawienie pewnych okresów

Paul Gauguin <i>Skąd przybywamy? Kim jesteśmy? Dokąd idziemy?</i>	wymienia elementy warstwy przedstawieniowej obrazu, wskazuje najważniejsze cechy kompozycji obrazu, proponuje wyjaśnienie tytułu dzieła	ustala, jakimi środkami malarskimi zostały przedstawiane najważniejsze elementy dzieła, omawia zasady kompozycji postaci na obrazie, interpretuje tytuł obrazu	formułuje znaczenia wynikające z zastosowanych środków języka malarskiego, proponuje sposób odczytania znaczeń wynikających z kompozycji obrazu, wyjaśnia, z czego wynika uniwersalizm dzieła	omawia metaforykę obrazu, wyjaśnia, jak kompozycja obrazu podkreśla jego znaczenia przenośne, rozpoznaje na obrazie symbole znane z kultury i literatury	uczestniczy w działaniach twórczych inspirowanych obrazem
Max Ehrmann <i>Desiderata</i>	nazywa wartości, o których jest mowa w tekście	wskazuje i głośno odczytuje zasady życia, które uznaje za szczególnie ważne dla współczesnego człowieka	przedstawia postawę życiową prezentowaną w tekście	komentuje postawę życiową, która została przedstawiona w tekście	twórczo odwołuje się do tekstu w podejmowanych działaniach artystycznych

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH

OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE 8

Zakres	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY	DOBRY	BARDZO DOBRY	CELUJĄCY
UCZEŃ:					
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE	klasyfikuje czytany utwór literacki jako należący do <i>epiki, liryki</i> lub <i>dramatu</i>; zna podstawowe pojęcia związane z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi; wie, że istnieją gatunki literackie (w tym: <i>fraszka, sonet, pieśń, hymn, satyra, tragedia, powieść historyczna</i>), odróżnia je od rodzajów literackich; wie, że język utworu	wskazuje podstawowe cechy tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych, odnajduje je w czytanych utworach; stara się posługiwać terminologią związaną z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi; stara się posługiwać nazwami gatunków literackich, wskazuje utwory należące do tych gatunków;	określa cechy charakterystyczne rodzajów literackich, wskazuje je w czytanych utworach; posługuje się najważniejszą terminologią związaną z analizą utworów epickich, lirycznych i dramatycznych; wymienia cechy gatunkowe omawianych utworów, nazywa gatunki literackie; rozpoznaje w tekście literackim użyte środki	wyjaśnia różnice między poszczególnymi rodzajami, omawia cechy utworów synkretycznych; poprawnie posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów epickich, lirycznych i dramatycznych; poprawnie posługuje się nazwami gatunków, omawia cechy gatunkowe czytanych utworów; wskazuje funkcję użytych w tekście literackim środków językowych oraz określa	samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie, porównuje utwory; wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów i gatunków literackich do pełniejszego odczytania utworów; biegle posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów literackich; objaśnia funkcję różnego rodzaju środków stylistycznych użytych w tekście,

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

	literackiego cechuje się obecnością różnych środków stylistycznych; • zauważa związek problematyki utworów literackich z życiem i uniwersalnymi wartościami; • wiąże czytany utwór ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem; • wymienia elementy warstwy przedstawieniowej dzieła sztuki; • wyszukuje w tekście wskazane informacje, stara się porządkować zgromadzony materiał; • czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstów publicystycznych i popularnonaukowych; • rozpoznaje wskazany przez nauczyciela tekst jako <i>reportaż</i>; • zauważa we wskazanych przez nauczyciela tekstach współczesnej kultury	• wyszukuje w tekście literackim użytych środków językowych, stara się je nazwać; • wskazuje związek problematyki utworów literackich z życiem, opisuje wartości, do których odwołuje się utwór; • zapoznaje się ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem utworu, stara się powiązać utwór ze swoją wiedzą na temat historii i kultury; • komentuje warstwę przedstawieniową dzieła sztuki, zwraca uwagę na wartość estetyczną tekstów kultury; • wyszukuje w tekście informacje różnego typu, cytuje fragmenty tekstu; • klasyfikuje poznawany tekst jako literacki, publicystyczny lub popularnonaukowy;	językowe (w tym: <i>neologizm, symbol, alegorię, ironię</i>), próbuje określić ich funkcję, zauważa wartości estetyczne poznawanych utworów; • określa problematykę egzystencjalną tekstów, nazywa wartości uniwersalne, do których odwołuje się utwór; • odczytuje utwór, wykorzystując wybrane konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze; • rozpoznaje znaczenia naddane dzieła sztuki, wskazuje elementy symboliczne, rozpoznaje wartość estetyczną tekstów kultury; • wydobywa i porządkuje istotne informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; • wyszukuje i porządkuje cytaty;	wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich; • poddaje refleksji problematykę egzystencjalną w poznawanych tekstach, hierarchizuje wartości, do których odwołuje się utwór; • interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze; • wyjaśnia rolę środków języka malarskiego w tworzeniu znaczeń obrazu, interpretuje dzieło sztuki, określa wartości estetyczne tekstów kultury; • funkcjonalnie włącza cytaty do wypowiedzi, • funkcjonalnie i celowo wykorzystuje zgromadzone informacje; • określa funkcje literatury pięknej, literatury popularnonaukowej i publicystyki; • określa cechy gatunków dziennikarskich (<i>reportaż</i>,	funkcjonalnie stosuje środki stylistyczne w swojej wypowiedzi; • poddaje ocenie utwory ze względu na ich wartość estetyczną; • samodzielnie odczytuje problematykę egzystencjalną i aksjologiczną poznawanych tekstów; • twórczo poszerza interpretację utworu o potrzebne konteksty, sprawnie posługuje się terminologią dotyczącą innych dziedzin kultury; • porównuje teksty należące do różnych dziedzin kultury; • samodzielnie analizuje i interpretuje różne teksty kultury, poddaje ocenie ich wartość estetyczną; • twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje zgromadzone informacje we własnej pracy;

	popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	rozpoznaje gatunki dziennikarskie (w tym: <i>reportaż</i> i <i>felieton</i>); znajduje w omawianych tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	wskazuje różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa; zna podstawowe cechy gatunków dziennikarskich (<i>reportaż</i>, <i>felieton</i>), samodzielnie znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	<i>felieton</i>); analizuje zauważone w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, opisuje sposób nawiązania do nich	wyjaśnia różnice między literaturą piękną, popularnonaukową, publicystyką; biegle wskazuje w tekstach cechy reportażu, felietonu; samodzielnie wskazuje we współczesnej kulturze popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, nazywa sposób nawiązania
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE	komunikuje się z innymi w sposób werbalny i niewerbalny; dostosowuje język, którego używa, do sytuacji; rozpoznaje i tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone; odróżnia mowę niezależną od zależnej; zauważa zróżnicowanie słownictwa języka polskiego, rozpoznaje słownictwo gwarowe,	świadomie używa języka jako narzędzia komunikowania się; stara się stosować normę wzorcową i użytkową; tworzy poprawne wypowiedzenia wielokrotnie złożone; przekształca poprawnie mowę niezależną w zależną; rozpoznaje zróżnicowanie słownictwa języka polskiego, rozpoznaje	rozumie znaczenie języka w procesie komunikacji; stosuje normę wzorcową i użytkową; rozpoznaje i tworzy różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; przekształca poprawnie mowę zależną w niezależną i odwrotnie, przestrzega zasad zapisu; rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i ograniczonym zasięgu,	rozumie, na czym polega twórczy i sprawczy charakter działań językowych; formułuje wypowiedzi poprawne pod względem językowym; rozdźnia i stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; poprawnie stosuje w wypowiedziach mowę zależną i niezależną wskazuje funkcję wykorzystania w	świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat języka w komunikowaniu się; formułuje wypowiedzi poprawne, bogate językowo, precyzyjne, zachowujące obowiązujące normy; świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne rodzaje wypowiedzeń wielokrotnie złożonych;

	środowiskowe; • stara się wzbogacać swoje słownictwo, wyjaśnia znaczenie wyrazów; • rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, używa ich; • podaje przykłady homonimów; • stara się dostosować styl do tworzonej wypowiedzi, • stosuje podstawowe zasady etykiety językowej, • nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym	zapożyczenia, archaizmy, słowa gwarowe; • wzbogaca swoje słownictwo; • ma świadomość treści i zakresu używanych wyrazów; • stara się używać poprawnych form nazw osobowych i miejscowych; • wyjaśnia znaczenie homonimów; • zauważa zróżnicowanie stylistyczne wypowiedzi, dostosowuje styl do formy wypowiedzi, • stosuje zasady etykiety językowej, • pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej	rozpoznaje zapożyczenia, archaizmy, neologizmy, kolokwializmy, słowa gwarowe; • zna sposoby wzbogacania słownictwa i korzysta z nich; • odróżnia treść i zakres wyrazu; • używa poprawnych form nazw osobowych i miejscowych; • poprawnie używa homonimów; • rozpoznaje i nazywa różne style, różnicuje stylistycznie swoje wypowiedzi, • świadomie stosuje w wypowiedziach zasady etykiety językowej, • pisze zgodnie z normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, stara się poprawiać błędy	wypowiedzi różnych rodzajów słownictwa; • funkcjonalnie korzysta ze słowników; • różnicuje słowa w zależności od ich treści i zakresu znaczeniowego; • nazywa rodzaje nazw osobowych i miejscowych, używa ich poprawnych form; • nazywa rodzaje stylów użytkowych, poprawnie używa ich w wypowiedzi; • wyjaśnia zasady etykiety językowej, • pisze poprawnie, zauważa popełnione błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne oraz dokonuje ich autokorekty	• wykorzystuje funkcjonalnie mowę zależną i niezależną dla osiągnięcia w wypowiedzi pożądanego efektu; • bogaci swoje słownictwo oraz poddaje refleksji rozwój i zróżnicowanie języka polskiego; • biegle używa różnych rodzajów nazw osobowych i miejscowych; • biegle używa użytkowych stylów wypowiedzi; • doskonalą własny styl wypowiedzi, mając świadomość cech dobrego stylu; • wypowiada się swobodnie i kulturalnie w różnych sytuacjach; • zapisuje poprawnie swoje wypowiedzi, dokonuje ich autokorekty

TWORZENIE WYPOWIEDZI	• krótko wypowiada się ustnie na podany temat; • stara się używać prostych środków retorycznych; • z pomocą nauczyciela redaguje plan wypowiedzi; • pisze według podanego wzoru, z pomocą nauczyciela, poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny; • stosuje akapity; • formułuje prostą tezę; • wyraża własne zdanie i stara się je uzasadnić; • przedstawia rzeczowe argumenty w dyskusji na temat problemów znanych z codziennego życia; • stara się podać przykłady ilustrujące argumenty; • z pomocą nauczyciela podejmuje próby	• wypowiada się ustnie, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi, używa środków retorycznych; • gromadzi materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, pisze plan wypowiedzi; • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, starając się zachować wyznaczniki gatunku; • stosuje akapity zaznaczające trójdzielną budowę pracy; • formułuje tezę, wie, czym jest hipoteza; • wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając prostej argumentacji; • przedstawia rzeczowe i emocjonalne argumenty w dyskusji na temat znanych mu z doświadczenia problemów; • podaje przykłady	• wypowiada się ustnie, porządkując treść swojej wypowiedzi, wykorzystuje środki retoryczne; • gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia plan wypowiedzi; • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję; • stosuje akapity jako spójne całości myślowe; • formułuje tezę i hipotezę; • wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając właściwych argumentów; • przedstawia argumenty w dyskusji dotyczącej tekstu literackiego; • podaje odpowiednie przykłady ilustrujące argumenty;	• tworzy rozbudowaną wypowiedź na podany temat, zachowuje logikę, spójność i kompozycję wypowiedzi; • funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne w celu oddziaływania na odbiorcę; • samodzielnie selekcjonuje i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy szczegółowy plan wypowiedzi; • samodzielnie pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, stosując odpowiednie zasady kompozycji i zachowując zasady spójności językowej; • stosuje rytm akapitowy; • samodzielnie formułuje tezę i hipotezę; • swobodnie wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając różnorodnych argumentów;	• wypowiada się, realizując zamierzony cel; • wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych funkcjonalnie i twórczo środki retoryczne i stylistyczne; • samodzielnie planuje pracę, notuje w sposób twórczy, gromadzi potrzebny materiał, korzystając z różnych źródeł; • pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: rozprawkę, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe; • twórczo i funkcjonalnie stosuje rytm akapitowy; • formułuje tezę i hipotezę, dostosowuje je do przyjętej formy rozprawki; • wyraża własne zdanie

	wnioskowania; rozpoznaje w różnych tekstach niektóre środki perswazji i manipulacji; zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; podjmuje próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza); formułuje pytania dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu; głośno czyta i recytuje teksty, zachowując podstawowe zasady wymowy	ilustrujące argumenty; formułuje proste wnioski; rozpoznaje w różnych tekstach podstawowe środki perswazji i manipulacji; zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; podjmuje samodzielne próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje) formułuje pytania związane z dosłownymi znaczeniami utworu, głośno, płynnie czyta i recytuje teksty, przestrzega zasad intonacji zdaniowej	formułuje wnioski wynikające z argumentacji; rozpoznaje w różnych tekstach użyte środki perswazji i manipulacji; zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje); formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami utworu; głośno czyta i recytuje teksty, dobierając odpowiednie tempo i intonację	podaje celne i różnorodne przykłady ilustrujące argumenty; podsumowuje rozważania; rozpoznaje w różnych tekstach środki perswazji i manipulacji, wskazuje ich funkcję; zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi; samodzielnie dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje); formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu; interpretuje głosowo utwór literacki, starając się zaciekać słuchacza	i uzasadnia je w sposób trafny i wnikliwy; podaje trafne przykłady i omawia je w sposób pogłębiony; samodzielnie formułuje wnioski; rozpoznaje w przekazach medialnych mechanizmy perswazji i manipulacji; twórczo przekształca cudzy tekst w celu osiągnięcia określonego efektu artystycznego; formułuje trafne, ciekawe pytania dotyczące warstwy znaczeń naddanych w utworze; recytuje utwór, prezentując własną interpretację tekstu z wykorzystaniem różnorodnych środków głosowych

SAMOKSZTAŁCENIE	• korzysta, z poszanowaniem praw autorskich, z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela; • rozwija nawyk systematycznego uczenia się; • uczestniczy w pracy grupowej, współpracuje z innymi w realizacji projektów edukacyjnych; • uczestniczy w programowych wyjściach o charakterze kulturalnym	• korzysta, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji; • uczy się systematycznie; • uczestniczy w projektach edukacyjnych; • podejmuje próby prezentowania przygotowanego materiału; • rozwija umiejętność krytycznego myślenia, wyraża swoje zdanie; • uczestniczy w wybranych wydarzeniach kulturalnych w swoim regionie	• korzysta z samodzielnie wybranych źródeł informacji, szanując cudzą własność intelektualną; • rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania; • stara się myśleć krytycznie, wyraża opinie; • aktywnie realizuje projekty, prezentuje efekty pracy indywidualnej lub grupowej; • uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu	• pogłębia swoją wiedzę przedmiotową, korzystając rzetelnie, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji; • rozwija nawyk krytycznego myślenia i formułowania opinii; • bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp.; • aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu	• samodzielnie i aktywnie poszerza swoją wiedzę oraz pogłębia zainteresowania humanistyczne, korzystając z różnych form i źródeł; • ma własne zdanie i prezentuje je w dyskusji; • z zaangażowaniem włącza się w realizację projektów edukacyjnych; • aktywnie, z sukcesami bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp. • występuje w roli lidera grupy; • aktywnie i świadomie uczestniczy w życiu kulturalnym regionu

LEKTURY OBOWIĄZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE	• czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i zna ich treść	• czyta większość wymaganych lektur w całości i zna ich treść	• czyta wszystkie wymagane lektury w całości, zna ich treść i problematykę	• czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	• chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać, nawet z pomocą nauczyciela, zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak aktywności w dążeniu do zdobycia wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.